

**Załącznik do Uchwały Nr XXIII/240/2012
Rady Miejskiej w Dębicy
z dnia 27 kwietnia 2012**

**PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
DLA MIASTA DĘBICA**

„Moje osiedle - Moja szansa”

2012

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE.....	3
II. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	7
III. ODBIORCY PROGRAMU – GRUPA DOCELOWA.....	8
IV. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU.....	9
V. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	11
VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY.....	11
VII. REALIZATORZY.....	12
VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY.....	12

I. WPROWADZENIE

Program Aktywności Lokalnej dla miasta Dębica wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych oraz wyznacza kierunki działań w zakresie Aktywizacji Lokalnej mieszkańców terenu miasta Dębica, mające na celu poprawę sytuacji w tym zakresie, określa mechanizmy wzmacniające efektywność zmian jak również stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmacnianiu spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Dębicy jest odpowiedzią na cel, jaki został nakreślony w Strategii Lizbońskiej dotyczący spójności społecznej i realizujący się w kształtowaniu nowego aktywnego państwa socjalnego. W tym wymiarze „konieczne staje się, więc inwestowanie w kapitał ludzki oraz kapitał społeczny, czyli inwestowanie w ludzi i w budowanie związków między nimi, w ich wzajemne zaufanie i zaangażowanie w sprawy wspólnoty, a więc to, co jest na równi z kapitałem finansowym podstawą rozwoju lokalnego. Poczucie tożsamości, przynależności i zaangażowania na rzecz małej ojczyzny jest podstawą świadomego obywatelstwa.”¹

Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Dębica jest dokumentem inaugurującym proces programowych działań służących kształtowaniu warunków sprzyjających powstawaniu więzi społecznych na terenie miasta – a szerzej – kapitału społecznego w myśl, iż „Podstawą społeczeństwa obywatelskiego są jego obywatele, świadomi swych praw i obowiązków, zaangażowani w działania na rzecz dobra wspólnego, zdolni do osobistej odpowiedzialności za los swój i los wspólnoty na wszystkich poziomach życia społecznego.”²

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w ogólnopolskich dokumentach strategicznych, takich jak m.in.:

- ♦ STRATEGIĄ ROZWOJU KRAJU NA LATA 2007 - 2015

- ♦ NARODOWĄ STRATEGIĄ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ DLA POLSKI

¹ Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007-2013, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

² Ibidem

- ♦ STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013, MINISTERSTWO POLITYKI SPOŁECZNEJ

- ♦ NARODOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU NA LATA 2007 - 2013

- ♦ STRATEGIĄ WSPIERANIA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO NA LATA 2007-2013, MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

- ♦ NARODOWĄ STRATEGIĄ SPÓJNOŚCI

- ♦ PROGRAMEM OPERACYJNYM KAPITAŁ LUDZKI NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007–2013

- STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA DĘBICA 2006-2020

W dokumentach tych zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno – gospodarczemu kraju, a co za tym idzie podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz działających w jej ramach instytucji i organizacji. Konieczne jest zatem wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości. Podkreśla się znaczenie kapitału ludzkiego czyli zasobu wiedzy, umiejętności i potencjału, w który jest wyposażony każdy człowiek oraz społeczność jako całość. Dzięki temu podmioty te są zdolne nie tylko do pracy, ale także do wprowadzania zmian w otoczeniu, a także kreowania nowych rozwiązań.

Z kapitałem ludzkim ściśle związany jest **kapitał społeczny oznaczający zasoby umiejętności, informacji, kultury, wiedzy i kreatywności jednostek oraz więzki pomiędzy ludźmi i organizacjami**. Kapitał społeczny jest zatem sumą kapitałów jednostkowych, która powinna być wykorzystana i pomnażana przez wszelkie instytucje oraz jednostki samorządowe.

Kluczowym wyzwaniem jest **przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego**, które zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej **oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich**, a w szczególności dla osób ubogich. Są to między innymi: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny i publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy i organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych, prywatna własność i przedsiębiorczość. **Wykluczenie społeczne najprościej mówiąc oznacza wyłączenie z życia społecznego**. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym kraju, ponieważ ze względu na sytuację społeczno – ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym głównie osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną , przedstawicielom mniejszości narodowych i etnicznych, bezdomnym, uzależnionym, osobom opuszczającym zakłady karne.

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ DLA MIASTA DĘBICA

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu, zgodnie z wymienionymi powyżej dokumentami, powinny być ukierunkowane na:

- ♦ ograniczanie obszarów skrajnego ubóstwa,
- ♦ rozbudowywanie świadczeń wspierających aktywność,
- ♦ promocje działań prospołecznych,
- ♦ wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców, w tym w szczególności klientów pomocy społecznej,
- ♦ wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich,
- ♦ upowszechnianie kształcenia ustawicznego,
- ♦ ułatwienie dostępu do poradnictwa i informacji,
- ♦ zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów (rozwój lokalnych partnerstw),
- ♦ wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

Program Aktywności Lokalnej dla miasta Dębica „Moje osiedle – Moja szansa” jest niezbędnym dokumentem do realizacji projektów systemowych przez ośrodki pomocy społecznej w ramach Poddziałania (7.1.1) i w ramach Poddziałania (7.1.2) Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - Priorytet VII - „Promocja integracji społecznej”.

II. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem głównym Programu Aktywności Lokalnej jest zwiększenie aktywności mieszkańców miasta, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenie ich potencjału rozwojowego.

Cele szczegółowe:

1. zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
2. stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
3. aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenie,
4. wypracowanie modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców,
5. poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych,
6. prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym,
7. zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej,
8. zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych w przypadku osób pozostających poza rynkiem pracy,
9. wsparcie i promowanie postaw prospołecznych.

Kierunki działań.

Cele programu realizowane będą poprzez podejmowanie następujących działań:

1. promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną,
2. tworzenie i promowanie pracy w partnerstwie,
3. otwarcie instytucji samorządowych na współpracę z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
4. wpieranie lokalnych inicjatyw,
5. aktywizację, integrację w środowisku lokalnym - promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
6. promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach oraz edukację,

7. poprawę dostępu do informacji publicznej,
8. promowanie zasad pomocniczości, partycypacji i postaw humanitarnych,
9. systematyczne badanie potrzeb mieszkańców,
10. inne wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami programu.

III. ODBIORCY PROGRAMU – GRUPY DOCELOWE

Program skierowany jest do mieszkańców miasta Dębica, w tym:

- 1) członków danej społeczności lokalnej
- 2) osób z konkretnego środowiska
- 3) osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia - czyli różnych grup społecznych, w świetle zdiagnozowanych potrzeb.

Działaniami w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą obejmowane w szczególności osoby i środowiska wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem przede wszystkim klienci pomocy społecznej, osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne, matki samotnie wychowujące dzieci, wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo - wychowawcze lub rodziny zastępcze.

W 2012 roku działania w ramach Programu Aktywności Lokalnej „Moje osiedle – Moja szansa” będą realizowane na terenie Osiedla Matejki w Dębicy.

Na wyżej wymienione osiedle składa się 20 bloków mieszkalnych, w których zamieszkuje 1150 osób. Korzystających osób z MOPS z w/w rejonu zanotowano w 2011r. 132 osoby
Główne problemy osiedla to:

- a. Ubóstwo (w tym dziedziczone).
- b. Bezrobocie (w tym wielopokoleniowe).
- c. Mała aktywność społeczna (cechująca głównie klientów MOPS).
- d. Problemy rodzinne (przemoc domowa, uzależnienia, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność opiekuńczo-wychowawcza).
- e. Brak poczucia bezpieczeństwa.
- f. Brak poczucia odpowiedzialności za swój los i rodziny.

W PAL-u objętych zostanie 12 osób i ich rodzin w tym 9 kobiet i 3 mężczyzn.

IV. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU.

W ramach programu przewiduje się zastosowanie:

1. ŚRODOWISKOWEJ PRACY SOCJALNEJ działaniem realizowanym przez pracownika socjalnego, mającym na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;

2. INSTRUMENTÓW AKTYWNEJ INTEGRACJI zawarty zostanie 12 umów w ramach PAL dla każdego zaplanowano wsparcie finansowe, oraz 4 instrumenty aktywnej integracji tj.

1. aktywizacja zawodowa w postaci

- w indywidualnym poradnictwie zawodowym- 8 os.

2. aktywizacja społeczna

- poradnictwo specjalistyczne po 1h dla 8os.

- „Szkoła dla rodziców” dla 7 rodzin, zajęcia mające na cele rozpoznawania, wyrażania i akceptowania uczuć, aktywnego słuchania; motywowania dziecka do współdziałania, wdrażania do obowiązków szkolnych i domowych; modyfikowanie niepożądanych zachowań dziecka bez stosowania jakichkolwiek form przemocy; wspierania procesu usamodzielniania się dziecka;

3. aktywizacja edukacyjna w postaci:

- skierowania i sfinansowania zajęć w celu zdobycia nowych umiejętności zawodowych- 12os. Wybór jednego ze szkoleń odpowiednio do indywidualnych predyspozycji: np: obsługa kas fiskalnych; Opiekunka osób starszych i dzieci; Florystyka, inne. Kursy mają od 30 do 300h (w tym część prakt).

4. aktywizacja zdrowotna

- skierowanie, sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodziny lub osoby – 1 osoba/rodzina

3. DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE ŚRODOWISKOWYM

- „Rada Osiedla” cykliczne spotkania mieszkańców os. Matejki, mająca na celu sporządzenie mapy zasobów i potrzeb dzielnicy, zapoczątkowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, jednostki samorządowymi oraz instytucjami działającymi na terenie miasta (spółdzielnia Mieszkaniowa, Straż Miejska, Policja, radni...),

- Kulig Pn „Zrób coś fajnego, niepowtarzalnego dla sąsiada” Obcowanie z bliska z koźmi, nauczanie wrażliwości, pokory oraz dyscypliny. Przejazdki bryczkami to doskonała forma relaksu psychicznego i nasycenia się pięknem otaczającej przyrody. Integracja osób biorących udział w Pal wraz z otoczeniem (kulig, ulepienie ze śniegu czegoś śmiesznego, niepowtarzalnego dla wybranej z grupy osoby, przedstawienie wykonanej pracy, grill),

- Majówka Udana majówka to trafiona plenerówka. Upowszechnianie zasad ochrony środowiska naturalnego oraz umiejętności korzystania z zasobów przyrody. Stare zapomniane zabawy plenerowe (np. podchody, ubijak), ognisko, gawędziarstwo,

- Piknik integracyjny „Jestem świadom zagrożeń, jestem bezpieczny na moim osiedlu” Piknik na Osiedlu Matejki między ul. Krakowską a Leśną. W imprezie wezmą udział mieszkańcy tego osiedla. **Cel:** Poznanie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach.(pokazy, quizy z udziałem Policji. Dla dzieci ścieżka rowerowa. W programie zaplanowano wiele konkursów, zabaw i tańców integracyjnych.

V. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.

W ramach podprogramów PAL będą realizowane następujące działania:

- 1) edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców, (Rada Dzielnicy)
- 2) budowanie lokalnego partnerstwa;
- 3) umożliwianie dostępu do informacji i konsultacji, poprzez spotkania ze specjalistami dostosowanych do potrzeb mieszkańców; (psycholog, pedagog, prawnik, terapeuta uzależnień, doradca zawodowy)
- 4) prowadzenie działań na rzecz integracji środowiska lokalnego;
- 5) wspieranie lokalnych inicjatyw;
- 6) Organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych;
- 7) Organizowanie wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie wzrostu kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych, umożliwiających powrót do życia społecznego w tym powrót na rynek pracy;
- 8) Organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym

VI. PRZEWIDYWANE EFEKTY:

- 1) zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych oraz grup, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 2) integracja społeczności lokalnej i grup społecznych,
- 3) planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców,
- 4) skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów,
- 5) stworzenie płaszczyzny zaangażowania mieszkańców w proces rozwiązywania indywidualnych i lokalnych problemów,
- 6) wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące,
- 7) wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych,
- 8) aktywizacja osób wykluczonych,
- 9) podwyższenie jakości działań środowiskowych w tym inicjowanie nowych form

i metod pracy dostosowanych do potrzeb oraz możliwości grup i społeczności,
10) wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne, w tym także aktywności na rynku pracy.

VII. REALIZATORZY.

Realizatorem zadań Programu Aktywności Lokalnej jest:

- ♦ Urząd Miasta Dębica
- ♦ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
- ♦ Placówki edukacyjne, kulturalne i sportowe.
- ♦ Powiatowy Urząd Pracy.
- ♦ Policja i Straż Miejska.
- ♦ Administracja Domów Mieszkalnych.
- ♦ Media Lokalne.

VIII.SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY.

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów podprogram aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych. Celem bieżącego monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy.

Po zakończeniu realizacji programu aktywności lokalnej zostanie przygotowany raport końcowy podsumowujący całość podejmowanych działań. Będzie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz rezultatów jakie one przyniosły.